

Årsrapport

2015

NØKKELTALL

	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Nøkkeltall fra driftsregnskapet:						
Premieinntekter	118 166	127 905	105 082	138 960	106 914	96 633
Netto pensjonskostnader	59 607	55 240	52 679	48 865	57 514	38 661
Forsikringstekniske avsetninger	72 743	73 653	82 466	109 342	90 472	86 406
Driftskostnader	6 504	7 522	8 357	8 349	7 687	5 367
Årsresultat	10 264	10 719	2 639	11 852	12 748	1 490
Renteresultat	3 104	35 560	13 656	25 559	5 674	26 189
Risikoresultat	59 012	25 147	-7 744	0	-888	-4 139
Disponert til/fra tilleggsavsetninger	3 104	991	0	0	2 800	8 000
Nøkkeltall fra balansen:						
Egenkapital	130 584	124 320	121 601	118 961	108 767	94 361
Premiereserve	1 448 346	1 368 708	1 252 486	1 156 364	1 021 463	930 990
Tilleggsavsetninger	14 895	11 791	10 800	10 800	10 800	8 000
Kursreguleringsfond	232 592	186 456	150 302	76 693	35 457	65 523
Premiefond	5 059	20 706	3 473	3 388	3 306	27 165
Risikoutjevningfond	12 000	8 000	0	0	0	0
Forvaltningskapital	1 846 183	1 723 051	1 541 422	1 369 270	1 179 792	1 128 004
Forholdstall:						
Driftskostnader i % av forvaltningskapital	0,35 %	0,44 %	0,54 %	0,61 %	0,65 %	0,48 %
Avkastning:						
Bokført avkastning	2,79 %	5,81 %	4,41 %	7,07 %	5,57 %	6,15 %
Verdijustert avkastning	5,39 %	7,78 %	9,96 %	10,31 %	2,27 %	8,34 %
Kapitaldekning						15,30 %
Dekningsgrad	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Solvensmarginalkapital	144 032	137 720	127 001	124 361	112 509	98 361
Solvensmarginalkapital i %	254 %	263 %	267 %	284 %	274 %	261 %
Pensjonister:						
Alderspensjon	872	778	662	636	609	588
Ektefellepensjon	142	135	128	120	112	108
Barnepensjon	7	8	8	7	8	8
Uførepensjon	341	364	336	325	293	286
Sum pensjonister	1 362	1 285	1 134	1 088	1 022	990
Medlemmer:						
Aktive medlemmer	2 093	2 092	2 156	1 802	1 729	1 636
Oppsatte medlemmer	2 451	2 267	1 992	2 059	1 804	1 749
Aktive/opsatte i alt	4 544	4 359	4 148	3 861	3 533	3 385

innhold

Nøkkeltall	2
Virksomheten	4
Styret	4
Administrasjon	4
Medlemsbestand	5
Kapitalforvaltning	6
Utlån	8
Forsikringsteknisk oppgjør	8
Kapitaldekning	9
Internkontroll	9
Rettvisende bilde	9
Framtidsutsikter	9

Resultatregnskap	12
Balanseregnskap	13
Årsberetning	14
Noter	15
Aktuarberetning	28
Revisjonsberetning	30

ÅRSBERETNING 2015

Innledning

Styret i Halden kommunale pensjonskasse har i henhold til pensjonskassens vedtekter fastsatt pensjonskassens regnskap for år 2015.

Første del av årsrapporten – årsberetningen – inneholder den redegjørelse som styret og daglig leder etter regnskapsloven er pliktig til å gi sammen med årsregnskapet. Årsberetningen gir opplysninger og forklaringer som supplement til årsregnskapet, for derved å legge grunnlaget for best mulig å kunne bedømme virksomhetens økonomiske stilling.

Virksomheten

Halden kommunale pensjonskasse (HKP) ble opprettet i 1920 av Halden kommune. Pensjonskassen driver sin virksomhet i lokaler i Kongens Brygge 3 i Halden (Tollboden).

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med egen regnskapsføring. Virksomheten er forankret i det samme lov- og forskriftsverk som gjelder for finans- og forsikringsbransjen for øvrig. Styret er pensjonskassens øverste organ. Pensjonskassens midler holdes atskilt fra kommunens midler, og kassen hefter ikke for kommunens forpliktelser.

Kassens formål er å yte pensjoner til medlemmer og andre pensjonsberettigede i henhold til hovedtariffavtalen for kommunal sektor. Målsetningen er at HKP skal være den beste løsningen for medlemsforetakene og deres arbeidstakere og pensjonister når det gjelder leveranser av tjenestepensjonsforsikring. Dette oppnås ved god kapitalavkastning, god medlemservice og en effektiv administrasjon. Pensjonsutbetalingene skal finansieres på en slik måte at arbeidsgivers tilskudd til pensjonsordningen over tid blir lavest mulig. Dette oppnås gjennom god kapitalforvaltning og effektiv drift.

Halden kommunale pensjonskasses forretningsidé er at pensjonskassen skal levere den beste løsningen for administrasjon og forvaltning av medlemsforetakenes pensjonsordning.

Følgende kommunale og tilknyttede virksomheter har pensjonsordning tilknyttet HKP:

- Halden kommune
- Kirkelig Fellesråd i Halden
- Frivillighetssentralen i Halden
- Halden kommunale pensjonskasse

Forvaltningen av kassens midler skal skje innenfor de rammer som er fastsatt ved lov, forskrifter og anbefalinger fra myndighetene. For å kunne oppfylle pensjonsforpliktelsene skal pensjonskassens midler til enhver tid forvaltes i prioritert rekkefølge; sikkerhet, risikospredning, likviditet og avkastning. Kapitalforvaltningen skal særlig ivareta sikkerheten over tid som følge av pensjonskassens langsiktige forpliktelser.

Pensjonskassen står under tilsyn av, og har konsesjon fra Finanstilsynet.

Styret

Pensjonskassen er ledet av et styre på fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Tre medlemmer er oppnevnt av kommunestyret, hvorav en er uavhengig av pensjonsordningen, og to medlemmer er valgt blant pensjonskassens medlemmer (utpekt av arbeidstakerorganisasjonene i henhold til hovedavtalen i kommunal sektor).

Styrets sammensetning ved utgangen av 2015:

1. Otto Gøperød (leder)
2. Elin Cathrine Hagen (nestleder)
3. Paul Kristiansen
4. Marthe Lie
5. Espen Sørås

Personlige varerepresentanter for medlemmene er:

1. Toini Johannessen
2. Tove Eriksen
3. Stein Cato Røsnæs
4. Sverre Johan Stang
5. Anette Kvitnes Kjølørbakken

Styret i Halden kommunale pensjonskasse oppnevnes og velges for en periode tilsvarende en kommunestyreperiode. Det sittende styret ble oppnevnt/valgt høsten 2015 og sitter til høsten 2019. Høsten 2015 trådte Øivind Holt og Theo Schewe ut av styret.

Styret har et selvstendig ansvar for å lede pensjonskassens virksomhet, og skal påse at pensjonskassens og medlemmenes interesser blir ivarettatt på en forsvarlig måte. I løpet av 2015 ble det avholdt 8 styremøter og behandlet 46 saker. Det ble utbetalt 397 900,- kroner i styrehonorar.

Administrasjon

Administrasjonen besto i 2015 av tre faste stillinger: adm. leder Eivind Borring Hansen, økonomikonsulent Tove Tafjord og saksbehandler Per Erik Koren.

Alle ansatte har pensjonsordning gjennom pensjonskassen. Lønn til adm. leder, inkl. arbeidsgivers andel av pensjonsinnskudd, utgjorde 1 058 708 kroner.

Arbeidsmiljøet i pensjonskassen er godt og virksomheten forurensrer ikke det ytre miljø. Det er ikke rapportert om skader eller ulykker av noen art. Arbeidsgivere er ved lov pålagt å jobbe aktivt for å fremme likestilling. Lovens krav er ivaretatt i den daglige driften av pensjonskassen og det er ikke planlagt særskilte tiltak innenfor likestillingsområdet.

Administrasjonskostnadene i pensjonskassen er også i 2015 redusert i forhold til året før. Det er et resultat av kontinuerlig fokus på kostnader, bl.a. bevisst bruk av konsulenter i fbm saksbehandling. I forbindelse med at kassen begynte å beregne pensjoner internt i 2012, ble det forventet en periode med økte kostnader til kvalitets-sikring av dette. Da styret vedtok å insource saksbehandling, ble dette gjort med to mål:

- bedre kvalitet og kontroll på dataene i medlemsbestanden
- bedre servicen til medlemmene

Styret regnet ikke med reduserte kostnader som følge av endringen. I ettertid kan det slås fast at også kostnadene ble redusert som følge av endringen.

Kostnaden ved driften av pensjonskassen i 2015 var 5,8 millioner kroner (eks. forvaltningskostnader). I 2011 var kostnaden 6,7 millioner kroner.

Kassens revisor er statsautorisert revisor Jørn Løken fra BDO AS.

Kassens ansvarshavende aktuar er aktuar Pål Lillevold fra Aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS.

Medlemsbestand

Medlemskap i pensjonskassen er obligatorisk for alle arbeidstakere i medlemsforetakene, med unntak av lærere og sykepleiere. Premieinnskudd for medlemmer er 2 % av bruttolønn.

Medlemmer som slutter i innskuddspliktig stilling etter å ha opptjent minst 3 års pensjonsgivende tjenestetid, men uten rett til straks løpende pensjon, har rett til oppsatt pensjon. Pensjonsgivende tjenestetid på mindre enn 3 år gir ingen rett til oppsatt pensjon, men kan inngå i beregningsgrunnlaget dersom medlemmet har tjenestetid i annen offentlig ordning og tjenestetiden samlet overstiger 3 år.

Pensjonsordningen garanterer en pensjon som tilsvarer 66 % av brutto pensjonsgrunnlag ved full opptjening (bruttogaranti). Bruttogarantien levealdersjusteres. Full opptjening oppnås etter 30 år tjenestetid. Pensjonen avkortes i henhold til medlemmets gjennomsnittlige stillingsstørrelse. Pensjon under opptjening reguleres som den generelle lønnsvekst – dvs økning av grunnbeløpet. Pensjon under utbetaling (etter 67 år) reguleres med lønnsvekst minus 0,75. Bruttogarantien samordnes med ytelser fra folketrygden etter bestemmelsene i samordningsloven.

	Halden kommune	Halden kom. PK	H. Kirkelig Fellesråd	Halden Frivill.Sent.	Sum
Antall aktive medl. (ekskl. uføre)	2 065	3	24	1	2 093
Fratrådte	2 436	0	15	0	2 451
Antall pensjonister	1 353	0	9	0	1 362
herav uførepensjonister	338	0	3	0	341
herav alderspensjonister	842	0	6	0	848
herav AFPere	24	0	0	0	24
herav ektefellepensjonister	142	0	0	0	142
herav barnepensjonister	7	0	0	0	7
Sum medlemmer	5 854	3	48	1	5 906

Samlet antall medlemmer i pensjonskassen økte med 359 personer, eller 6,4 % fra 2014 til 2015. Antall aktive medlemmer økte med 1 person. Antall fratrådte økte med 184. Antall uføre gikk ned med 23 personer. Økningen i antall medlemmer for øvrig skyldes økning i antall pensjonister.

Alle ansatte i medlemsforetakene, uavhengig av stillingsstørrelse eller om vedkommende er fast eller midlertidig ansatt, meldes inn i pensjonsordningen.

Kapitalforvaltning

Hovedmålet med forvaltningen av pensjonskassens midler er å sikre evnen til å innfri fremtidige pensjonsforpliktelser. Forvaltningen av midlene gjennomføres innenfor de rammer som er fastsatt ved lover, forskrifter og anbefalinger fra myndighetene. Kapitalforvaltningen skal særlig ivareta sikkerheten over tid som følge av pensjonskassens langsiktige forpliktelser.

Styret har utarbeidet strategi og retningslinjer for kapitalforvaltningen. Strategien blir revurdert minst en gang i

året, sist i mai 2015. Målsettingen er å oppnå en tilfredsstillende avkastning, slik at HKP til enhver tid kan møte sine forpliktelser innenfor en forsvarlig risikoramme.

I følge investeringsstrategien har administrasjonen ansvar for å gjennomføre forvaltningen innenfor de begrensninger som strategien gir. Strategisk aktivaallokering for selskapsporteføljen (egenkapitalen) er:

Strategisk aktivaallokering for selskapsporteføljen:

Aktivaklasse	Allokering				Durasjon		Referanseindeks
	Mål			Min/max	Mål	Min/max	
	Aktiva	Region	% av total				
EIENDOM	50 %			0% / 75%			IPD-indeksen for Norge
Norge		–	50,0 %				
PENGEMARKED	50 %			40% / 100%			OBI Stat 0,25 år (ST1X)
Norge		–	50,0 %	–	0,25	0 / 1	
SUM	100 %	–	100,0 %	–	–	–	

Strategisk aktivaallokering for kundeporteføljen:

Aktivaklasse	Allokering				Durasjon		Referanseindeks
	Mål			Min/max	Mål	Min/max	
	Aktiva	Region	% av total				
AKSJER	30,0 %			5% / 35%	–	–	
Norge		30 %	9,00 %	20% / 40%	–	–	Oslo Børs Hovedindeks
Utland		70 %	21,00 %	60% / 80%	–	–	Vektet MSCI AC World Free N TR i NOK/Lokal valuta
OBLIGASJONER	53,0 %			45% / 75%			
Anlegg Norge		80 %	50,00 %	40% / 60%	3	0/5	Porteføljens avkastning
Omløp Norge		0 %	0,00 %	0% / 20%	5	1/10	OBI Stat 3 år (ST4X)
Omløp Utland		20 %	10,60 %	0% / 40%			Citigroup World Gov. Bond Index i NOK
UTLÅN	2,0 %	–	2,00 %				Porteføljens avkastning
EIENDOM	12,0 %	–		5% / 30%			
Norge		–	12,00 %	–	–	–	IPD-indeksen for Norge
ANNET	0,0 %	–	0,00 %	0% / 7%			
PENGEMARKED	3,0 %	–		0% / 10%			
Norge		–	3,00 %	–	0,25	0 / 1	OBI Stat 0,25 år (ST1X)
Sum	100,0%	–	100,00 %	–	–	–	

HKP har valgt en forvaltningsstrategi med moderat risiko. For å sikre en høyest mulig avkastning i forhold til det valgte risikonivå, er midlene plassert i to porteføljer som består av obligasjoner, aksjer, eiendom, utlån mot pant i boligeiendom og bankinnskudd innenfor rammene i tabellen over. Der er gitt bestemmelser for hvor mye som skal plasseres i de enkelte aktivaklassene.

Andel aksjer i kollektivporteføljen var ved årsskiftet 30,2 %. Strategisk andel aksjer er 30 %. Aksjer utviklet seg positivt også i 2015 og pensjonskassen økte gjennom avsetninger til kursreguleringsfond sin allerede solide risikobærende evne ytterligere. Noe av kursreguleringsfondet ble realisert for å sikre tilstrekkelig bokført avkastning til å kunne dekke garantert rente til premiereserven. Likevel økte kursreguleringsfondet fra 186,5 millioner kroner til 232,6 millioner kroner i løpet av 2015.

Pensjonskassen har beholdt plasseringene i høyrenteobligasjoner gjennom 2015. Norske høyrenteobligasjoner ble ytterligere re-priset i forbindelse med svekkelsen av oljeprisen og norske kroner i 2014, og volatiliteten vedvarte inn i 2015. Norske høyrenteobligasjoner hadde negativ avkastning i løpet av fjoråret, mens globale høyrenteobligasjoner ga god positiv avkastning. Høyrenteobligasjonene hadde dermed positiv avkastning samlet sett, og har fortsatt gitt et svært hyggelig bidrag til pensjonskassens avkastning siden aktivaklassen ble tatt inn i porteføljen i 2008. Plasseringene blir vurdert fortløpende, da slike obligasjoner ikke er et strategisk satsningsområde for kassen. Andelen høyrenteobligasjoner utgjorde ved årsskiftet 6,43 % av kollektivporteføljen.

Andelen kredittobligasjoner med rentebinding er opprettholdt gjennom året. Avkastningen i 2015 var svak da rentenivået har blitt lavt, og framstår som relativt stabilt på det

lave nivået. Rentenivået er nå er så lavt at det blir utfordrende å opprettholde en god avkastning i årene som kommer hvis ikke rentenivået øker. En kommende renteoppgang vil imidlertid på kort sikt gi tap på kredittobligasjoner. Når renteoppgangen kommer er umulig å forutse, og det er heller ikke umulig at rentene synker ytterligere fra dagens lave nivå. Det legges derfor opp til å beholde eksponeringen i aktivaklassen.

Styret har vedtatt å ikke reinvestere renteutbetalinger og forfalte obligasjoner i hold til forfall-porteføljen så lenge markedsrentene er lavere enn garantert rente. Porteføljen ga i det svake markedet i 2015 et vesentlig bidrag til pensjonskassens renteresultat. Avkastningen var på 4,20 %.

Norske aksjer hadde en avkastning på 10,33 % mot indeks 6,70 %

Globale aksjer hadde en avkastning på 10,88 % mot indeks 15,71 %

Norske obligasjoner hadde en avkastning på -8,57 % mot indeks 1,59 %

Globale obligasjoner hadde en avkastning på 7,55 % mot indeks 2,34 %

Halden kommunale pensjonskasse vil fortsatt ha fokus på å utnytte mulighetene i markedet innenfor rammene av lovverket, kapitalforvaltningsforskriften og de begrensninger kassen selv har pålagt seg i kapitalforvaltningsstrategien.

HKP har nedfelt retningslinjer for etisk forvaltning/ samfunnsansvar i kapitalforvaltningsstrategien. Disse bygger i stor grad på retningslinjene for forvaltningen av Statens Pensjonsfond Utland. I tillegg følger administrasjonen aktivt Norsif (Norsk forum for ansvarlige og bærekraftige investeringer) sine nyhetsbrev og publikasjoner.

Utlån til medlemmer

HKP gir lån mot sikkerhet i bolig til medlemmer av kassen. Styret har delegert myndighet til adm. leder til å innvilge lånesøknader og endre renten. Lånene forrentes til markeds-messige betingelser. 31.12.15 var renten satt til 3,20 % p.a innenfor 60 % av markedsverdi og 3,60 % p.a. for den andelen av lånene som ligger mellom 60 og 80 % av markedsverdi. Pensjonskassens medlemmer kan låne opp til tre ganger hus-standens inntekt med sikkerhet i 1. prioritets pant i bolig.

Samlet utlån til pensjonskassens medlemmer har i løpet av året ikke endret seg i særlig grad. Sum utlånte midler ved årets slutt var 37,1 millioner kroner. Det ble i løpet av året innvilget nye lån for 9,1 millioner kroner. Samtidig ble det innbetalt avdrag, inkl innfrielse av gamle lån, med til sammen 9,0 millioner kroner. At noen medlemmer velger å innfri lån i pensjonskassen, og flytte til andre lånegivere, skyldes de relativt høye rentebetingelsene i HKP. Administrasjonen har bevisst valgt å holde renten oppe, og over nivået på garantert rente. Et av hovedgrepene i forbindelse med avslutning av regnskapet for 2015 er å benytte den frigjorte premiereserven som følger av uførereformen i folketrygden, til å redusere rentenivået på de kontraktene med høyest grunnlagsrente. Dette vil gi en lavere gjennomsnittlig grunnlagsrente i pensjonskassen, og mulighet for å sette utlånsrentene ned mot rentene i markedet for øvrig.

Det er heller ikke i 2015 konstatert tap på utlånsvirksomheten. Det lave misligholdet skyldes at det stilles krav til sikkerhet og betjeningsevne for å få lån, i tillegg til at pensjonskassens rutiner sikrer rask oppfølging av låntakere som får betalingsproblemer. Finanstilsynet strammet i 2015 inn på reglene om egenkapital ved boligkjøp, og pensjonskassen forholder seg til de nye reglene.

Lånevirksomheten forvaltes av ekstern konsulent, for tiden Lindorff Låneforvaltning.

Forsikringsteknisk oppgjør

Kassens aktuar, Pål Lillevold fra Lillevold og Partners AS, foretok de forsikringstekniske beregningene pr 31.12.2015. Resultatet splittes på renteresultat, administrasjonsresultat og risikoresultatet.

Renteresultat	3,1 millioner kroner
Risikoresultat	59,0 millioner kroner
Administrasjonsresultat	5,2 millioner kroner

Bokført kapitalavkastning er beregnet til 2,79 %, mens verdijustert avkastning er beregnet til 5,39 %.

Pensjonskassen har hatt 3 % grunnlagsrente. 50,5 millioner kroner av risikoresultatet som følger av uførereformen i folketrygden er brukt til å finansiere reduksjon av høyeste grunnlagsrente. Kontraktene som tidligere hadde 3 % grunnlagsrente, vil fra 1.1.2016 få 2,62 % grunnlagsrente. Ny opptjening fra 1.1.2012 har en grunnlagsrente på 2,5 % og ny opptjening etter 01.01.2014 har 2,0 %. I gjennomsnitt er grunnlagsrenten for all opptjening i pensjonskassen 2,54 %.

Samlet verdijustert avkastning er på 87 millioner kroner, tilsvarende 5,39 %. Av dette skyldes 46,1 millioner kroner verdiendringer, først og fremst i aksjeporteføljen. Tilsvarende beløp (korrigert for verdiendringer i eiendomsporteføljen) er avsatt til kursreguleringsfond, og øker dermed den bufferkapital kassen disponerer vesentlig. Garantert avkastning til kollektivporteføljen, basert på kassens grunnlagsrente, er 37,2 millioner kroner. Resten av kapitalavkastningen utgjør renteresultatet på 3,1 millioner kroner.

Finanstilsynet har besluttet at det skal innføres et nytt dødelighetsgrunnlag for kollektive pensjonsforsikringer i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser. Dødelighetsgrunnlaget skal være innført innen 2018. Bakgrunnen er økt og økende levealder, og det nye grunnlaget vil medføre økt avsetningsbehov for sikring av pensjonskassens påløpte pensjonsforpliktelse. De forsikringstekniske beregningene er gjort etter det nye dødelighetsgrunnlaget, K2013.

Pensjonskassen har hatt fokus på finansieringen av K2013 over lengre tid. Det har vært gjort avsetninger også i regnskapene for 2012, 2013 og 2014 som forberedelse til overgangen til K2013.

Avkastningsresultatene for 2012–2014 ble anvendt til oppreservering, og pensjonskassen hadde i 2014 fullført finansieringen av K2013 med den andelen som skulle

dekkes av kollektivporteføljen. 8 millioner kroner av den andelen som skal dekkes av egenkapitalen ble overført i 2014. Da gjensto 6,9 millioner kroner, 6,7 millioner kroner eks rentekostnad, som ble overført fra egenkapitalen til premiereserven i 2015. HKP er pr 31.12.15 fullfinansiert i forhold til nytt dødelighetsgrunnlag K2013.

Det ble benyttet 20,6 millioner kroner fra premiefondet i 2015. Premiefondet er i løpet av 2015 tilført garantert rente på 414 125 kroner, samt deler av risikoresultatet på 4,5 millioner kroner. Premiefondet er ved utløpet av 2015 på 5,1 millioner kroner.

Tilleggsavsetningene var 10,8 millioner kroner ved årets begynnelse. Renteresultatet ble i sin helhet overført tilleggsavsetningene. Tilleggsavsetninger utgjør pr 31.12.15 14,9 millioner kroner.

Risikoresultatet tilsvarende pensjonsforpliktelser knyttet til uforutsette hendelser i medlemsbestanden (uførhet, død og etterlatte). Spesielt for regnskapsåret 2015 er endringene i folketrygdens uførepensjon. Endringene medfører en frigjort premiereserve på 50,5 millioner kroner som skal føres over risikoresultatet. I tillegg har endringer i medlemsbestanden medført ytterligere 8,5 millioner kroner til risikoresultatet. Til sammen er risikoresultatet på 59 millioner kroner.

Risikoresultatet er disponert slik:

- til premiereserven for å dekke redusert grunnlagsrente i pensjonskassen med 50,5 millioner kroner
- til risikoutjevningfondet med 4 millioner kroner
- til premiefondet med 4,5 millioner kroner

Administrasjonspremie fratrukket faktiske driftskostnader, utgjør 2,3 millioner kroner. Premien til økt administrasjonsreserve har vært 3,0 millioner kroner høyere enn bevegelsene i bestanden skulle tilsi, slik at det samlede administrasjonsresultatet blir på 5,2 millioner kroner. Overskuddet er tilført egenkapitalen.

Til sammen gir resultatelementene risikoresultat, rentegarantipremie og administrasjonsresultat, samt avsetning til ny premietariff K2013 og avsetning til risikoutjevningfond, et overskudd i teknisk regnskap på 5,2 millioner kroner.

Overskuddet i ikke-teknisk regnskap på 5,2 millioner kroner tilordnes egenkapitalen. Det gir et samlet overskudd for kassen på 10,3 millioner kroner. Dette overskuddet er tilført egenkapitalen i sin helhet.

Kostnadene ved lønns- og pensjonsregulering dekkes med engangspremie når lønnsoppjøret og G-reguleringen er avtalt. Medlemsbestanden har blitt kontinuerlig oppdatert.

Kapitaldekning

Pr. 31.12.15 er bokført egenkapital på 142,6 millioner kroner, herav innskutt egenkapital på 44,2 millioner kroner, og risikoutjevningfond på 12,0 millioner kroner.

Pr. 31.12.15 er risikovektet balanse på 1 014,5 millioner kroner. Kapitaldekningsgraden utgjør 14,1 %. Kravet til ansvarlig kapital er 8 % av risikovektet balanse. HKP har dermed en solid kapitaldekning. I tillegg inngår kursreguleringsfondet på 232,6 millioner kroner, samt tilleggsavsetningene på 14,9 millioner kroner, i pensjonskassens bufferkapital.

Internkontroll

Internkontrollen bygger på en løpende vurdering av hvilke vesentlige risikoer som er knyttet til pensjonskassens virksomhet med utgangspunkt i definerte mål og strategier. Intern kontroll i saksbehandlingen har stått i fokus også i 2015. Kassen vedlikeholder egne medlemsdata og saksbehandlingen gjennomføres av egne ansatte. Saksbehandlingen kvalitetssikres av eksternt konsulent.

Rettvisende bilde

Årsberetning og årsregnskap for Halden kommunale pensjonskasse tilfredsstillende kravene i regnskapslovens § 3-2a om overordnede krav til kvalitativ informasjon i årsregnskapet. Årsregnskapet gir et rettvisende bilde av selskapets eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

Framtidsutsikter

2015 var et vanskelig år for hele bransjen når det gjelder kapitalforvaltningen. HKP hadde et godt resultat, særlig når det gjelder verdijustert avkastning, og resultatene over tid er meget konkurransedyktig sammenlignet med andre kasser og livselskaper. Bokført avkastning ble så vidt positiv i forhold til rentegarantien. Verdiene i bufferkapitalen ble dermed bevart i så stort omfang som mulig, noe som vil bli viktig framover dersom de vanskelige markedsforholdene vedvarer.

Premieinntekten både på risiko og administrasjon er god. HKP hadde overskudd på risikoresultatet. Administrasjonsresultatet også positivt, da administrasjonspremien ble styrket i 2015 etter svake resultater de senere årene.

Det forsikringstekniske oppgjøret viser at pensjonskassen har en meget sunn økonomi. Overgangen til K2013 tariff er fullt finansiert. Den gjenstående avsetningen på 6,9 millioner kroner ble dekket i regnskapet for 2015, noe som er raskere enn styrets opprinnelige plan som var å fordele dette over 2015 og 2016.

Det er overskudd i pensjonskassen samlet sett, og både forsikringsvirksomheten og kapitalforvaltningen går med overskudd. En solid økonomi gir et godt fundament for den videre driften, og pensjonskassens styre vil i 2016 ha fokus på å sikre overskudd på risiko- og administrasjonsresultat, for å beskytte egenkapitalen i kassen. Kundemidlene i Halden kommunale pensjonskasse har vokst betydelig de senere år, og styret følger jevnlig med på at veksten i egenkapitalen skjer i samme takt. I 2015 ble egenkapitalen øket med netto 10,3 millioner kroner. Vekst i egenkapital bidrar til å sikre tilstrekkelig bufferkapital til å gjennomføre en trygg og verdiskapende kapitalforvaltningsstrategi.

Styret ser likevel behov for å øke avsetningene til tilleggsavsetninger i årene som kommer. Analyser av sammenlignbare kommunale pensjonskasser viser at egenkapitalen i HKP er god sett i forhold til andre kasser, men at avsetningene til tilleggsavsetninger er større i andre ordninger. Dette oppveies fullt ut av HKPs i sammenligning store kursreguleringsfond, men styret ser også viktigheten av solide tilleggsavsetninger, og avsatte derfor 3,1 millioner kroner til dette formålet i 2015. Styret vil fortsatt prioritere styrking av tilleggsavsetningene i tiden som kommer. Disse avsetningene kan benyttes til å dekke sviktende avkastning under garantert rente for kollektivporteføljen som helhet, ikke bare innenfor aktivklassen aksjer. Avsetningene kan ikke benyttes til å dekke negativ avkastning.

Pensjonskassens styre har i flere år hatt fokus på utviklingen i antall uføre. Selv om styret har fulgt opp uføretariffen og styrket den i flere omganger, har det vært utfordrende å få stabilt gode resultater på risiko. Styret forventer at innføring av nytt dødelighetsgrunnlag K2013 vil trygge et godt risikoresultat i pensjonskassen framover. I tillegg er det positivt at antall uføre går ned fra 2014 til 2015 med 23 personer. Det er en ny utvikling, og styret vil følge nøye med framover.

Pensjonskassen skal drives slik at det er tilstrekkelig avkastning til å dekke forpliktelsene og at kassen er konkurransedyktig i forhold til andre aktører i markedet. For å sikre best mulig avkastning arbeider styret kontinuerlig med kapitalforvaltningen. I dette arbeidet har styret knyttet til seg Grieg Investor AS som rådgivere. Kapitalforvaltningen vil alltid være en prioritert oppgave for styret.

Det er stabiliserende for porteføljenes avkastning at pensjonskassen har en stor andel av avsetningene plassert i anleggsobligasjoner og eiendom. Om lag 44 % av kassens kapital er plassert i disse aktivklassene. Det gjør kassen mindre sårbar for endringer i aksje- og rentemarkedene. Halden kommunale pensjonskasse er sikret et godt fundament for fremtidig drift. Styret slår imidlertid fast at midlene i kassen vokser hurtigere enn midlene i disse aktivklassene, slik at andelen over tid reduseres. Gitt dagens lave rentenivå har pensjonskassen valgt å avvente allokering av ytterligere midler til obligasjoner som holdes til forfall. De lave rentene er en bekymring i forvaltningen av pensjonsmidlene. Når det gjelder eiendom, hadde styret som mål å øke allokeringen i denne aktivklassen i 2015, enten ved å kjøpe eiendomsaksjer, eller kjøpe ubelånte eiendommer med langsiktige leieavtaler. Pensjonskassen gjennomførte i november og desember 2015 et slikt kjøp. Oppgjør skjedde i 2016 slik at plasseringen vil vises i neste års regnskap. Styret vil arbeide for å øke eksponeringen mot eiendom ytterligere i 2016 dersom markedsbetingelsene i aktivklassen fortsetter å framstå som attraktive.

Kvalitetssikring gjennom hyppigere eksterne revisjoner av enkeltsaker, samt service til medlemmer, vil stå i fokus for HKP i 2016. Dette for å støtte opp om det langsiktige fokuset på intern kontroll i pensjonskassen.

RESULTATREGNSKAP	Note	31.12.2015	31.12.2014
TEKNISK REGNSKAP		(tall i 1000)	(tall i 1000)
1. Premieinntekter	6, 19, 20		
1.1 Forfalte premier, brutto		-118 281	-128 030
1.1.1 Uavløpt premie		0	0
1.2 Avgitte gjenforsikringspremier		115	125
1.3 Overføring av premiereserve fra andre forsikringselskaper/pensjonskasser		0	0
Sum premieinntekter for egen regning		-118 166	-127 905
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	7	-28 144	-30 915
2.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	5, 7	-11 990	-11 118
2.4 Verdiendringer på investeringer	5, 7, 11, 12	-49 181	-37 470
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	7, 14	2 291	-27 707
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		-87 024	-107 210
5. Pensjoner	8		
5.1 Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1 Brutto		56 206	55 240
5.3 Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til andre forsikringselskaper/pensjonskasser		3 401	0
Sum pensjoner mv		59 607	55 240
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1.1 Til (fra) premiereserve, brutto	26	72 743	73 653
6.2 Endring i tilleggsavsetninger			
6.3 Endring i kursreguleringsfond		46 136	36 154
6.4 Endring i premiefond		414	87
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse - kontraktsfastsatte forpl.		119 293	117 893
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.1 Overskudd på avkastningsresultatet		3 104	35 560
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	26	4 546	17 147
8.3 Annen tilordning av overskudd	25, 26	6 895	8 000
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		14 545	60 706
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader	3, 4, 7, 9, 10		
9.1 Forvaltningskostnader		710	800
9.4 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		5 794	6 722
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		6 504	7 522
11. Resultat av teknisk regnskap		-5 242	-1 752
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	7		
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		-1 196	-1 488
12.3 Netto driftsinntekt fra eiendom	5, 7	-4 428	-5 071
12.4 Verdiendringer på investeringer		492	-2 449
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer		0	2
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		-5 132	-9 006
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	7		
14.1 Forvaltningskostnader		0	0
14.2 Andre kostnader		-43	39
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-43	39
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		-5 175	-8 967
16. Resultat før skattekostnad		-10 416	-10 719
17. Skattekostnader	29	0	0
18. Resultat før andre resultatkomponenter		-10 416	-10 719
19. Andre resultatkomponenter		153	0
20. TOTALRESULTAT (Overskudd)		-10 264	-10 719
Overført fra egenkapital (K 2013)	25	-6 895	-8 000
Overført fond for urealiserte gevinster		0	0
Endringer i risikoutjevningfond	26	4 000	8 000
Overført annen opptjent egenkapital		13 159	10 719
Sum overføringer	34	10 264	10 719

BALANSE	Note	31.12.2015	31.12.2014
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		(tall i 1000)	(tall i 1000)
2. Investeringer			
2.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
2.1.1 Investeringseiendommer	5	60 300	74 900
2.3.1 Investeringer som holdes til forfall			
2.3.2 Utlån og fordringer	16	2 081	0
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	11	68 283	52 755
Sum investeringer		130 665	127 655
4. Andre eiendeler			
4.2 Kasse, bank	17	2 627	7 735
Sum andre eiendeler		2 627	7 735
Sum eiendeler i selskapsporteføljen	25	133 291	135 390
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.1 Bygninger og andre faste eiendommer			
6.1.1 Investeringseiendommer	5	168 936	163 600
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
6.3.1 Investeringer som holdes til forfall	13	542 525	593 572
6.3.2 Utlån og fordringer	15	37 125	37 023
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1 Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	12	538 948	443 196
6.4.2 Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	11	226 660	283 169
6.4.3 Utlån og fordringer	16	29 929	23 763
6.4.4 Finansielle derivater			
6.4.5 Andre finansielle eiendeler	17	168 768	43 338
Sum investeringer i kollektivporteføljen		1 712 892	1 587 661
Sum eiendeler i kundeporteføljene		1 712 892	1 587 661
SUM EIENDELER		1 846 183	1 723 051
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
10. Innskutt egenkapital	25	-44 215	-44 215
11. Opptjent egenkapital			
11.1 Risikoutjevsningsfond		-12 000	-8 000
11.2 Annen opptjent egenkapital	25	-86 369	-80 105
Sum opptjent egenkapital	25, 34	-98 369	-88 105
Sum Egenkapital		-142 584	-132 320
13. Forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpliktelser	19, 26, 28		
13.1 Premiereserve		-1 448 346	-1 368 708
13.2 Tilleggsavsetninger		-14 895	-11 791
13.3 Kursreguleringsfond	11, 12	-232 592	-186 456
13.5 Premiefond	24	-5 059	-20 706
Sum forsikringsforpliktelser i livsforsikring – kontraktsfastsatte forpliktelser	28	-1 700 892	-1 587 661
16. Forpliktelser			
16.1 Finansielle derivater			
16.2 Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp			
16.3 Andre forpliktelser	18, 36	-2 708	-3 070
Sum forpliktelser		-2 708	-3 070
17. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		-1 846 183	-1 723 051

Årsberetning 2015 – Halden kommunale pensjonskasse

Årsberetningen og regnskapet er avlagt under forutsetning av fortsatt drift av egen lokal pensjonskasse. I samsvar med regnskapsloven § 3-3a bekreftes det at forutsetningene om fortsatt drift er til stede. Selskapet er i en sunn økonomisk og finansiell stilling. Pensjonskassens styre og administrasjon vil også i tiden fremover gjennom sitt arbeid tilstrebe å videreutvikle og drive pensjonskassen til beste for medlemmer, pensjonister og medlemsforetakene.

Halden, den 18. mars 2016

Otto S. Gøperød
Styreleder

Elin Cathrine Hagen
Nestleder

Paul R. Kristiansen
Styremedlem

Marthe Lie
Styremedlem

Espen B. Sørås
Styremedlem

Eivind B. Hansen
Adm.leder

Note 1: Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet for pensjonskassen er avlagt i overensstemmelse med kravene i Lov om forsikringsselskaper, pensjonsforetak og deres virksomheter m.v. av 10.06.2005 (forsikringsvirksomhetsloven), Forskrift om årsregnskap m.m. for pensjonsforetak og tilpasning til internasjonale EU-godkjente regnskapsprinsipper (IFRS/IAS).

Note 2: Vurderingsprinsipper

Styret har vedtatt å benytte muligheten som er gitt gjennom Forskrift om årsregnskap m.m. for pensjonsforetak §3-3 og IAS 39 og IFRS 13 til å vurdere de finansielle eiendelene til virkelig verdi over resultatet i samsvar med virkelig verdi opsjonen der ikke andre vurderingsprinsipper er spesielt nevnt (for eks. amortisert kost). Dette innebærer at virkelig verdi justeringer på finansielle eiendeler skal føres over resultatet før andre resultatkomponenter.

Finansielle anleggsmidler

Finansielle instrumenter som holdes til forfall

Obligasjoner som pensjonskassen har til hensikt og evne til å holde til forfall og som måles til amortisert kost over resultatet ved bruk av effektiv rente metode. Obligasjonene er samlet i en Hold-Til-Forfall-portefølje; HTF-porteføljen.

Pensjonskassen vurderer løpende kredittrisikoen i porteføljen. Evt. nedskrivning gjennomføres hvis det oppstår verdifall som følge av kredittrisiko.

Investeringseiendom

Pensjonskassens egen bruk av eiendommene utgjør mindre enn 10%, og pensjonskassen vurderes derfor ikke å komme under bestemmelsene om eierbenyttet eiendom. Investeringseiendommene vurderes i hht IAS 40 til virkelig verdi (se egen spesifikasjon i note 5).

Pantelån

Utlån måles til nedbetalt verdi over resultatet. Utlånsporteføljen er vurdert i henhold til regler fastsatt av Finansdepartementet, og er etter utlånsforskriften av 21.12.2004 funnet og ikke være tapsutsatte.

Finansielle omløpsmidler

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og obligasjoner (utover HTF-porteføljen) samt andeler i fond vurderes til virkelig verdi over resultatet i henhold til IAS 39 og IFRS 13. Aksjer og obligasjoner er tilordnet etter anskaffelseskost etter FIFO-metoden. (FIFO-metoden er en forkortelse for «first in, first out» og forutsetter at de eiendelene som ble innkjøpt først, også skal selges først).

Renteinntekter

Renteinntekter inntektsføres når de er påløpt.

Fordringer

Premiefordringer og andre fordringer er balanseført til pålydende. Fordringene er vurdert til ikke å være tapsutsatte.

Likviditet-, rente- og valutarisiko

Pensjonskassen har tilnærmet ingen likviditetsrisiko i kort og mellomlangt tidsperspektiv da løpende innbetalinger overstiger løpende utbetalinger.

Renterisiko er beskrevet i underliggende noter.

Valutarisikoen er sikret i obligasjonsporteføljen. Plasseringer i aksjefond er notert i norske kroner. Noen av de underliggende aksjene i fond med globale mandater, er notert i utenlandsk valuta. Disse posisjonene er i hovedsak sikret til NOK.

Avsetninger til forsikringsforpliktelser

Premiereserven utgjør den forsikringstekniske kontantverdien av pensjonsrettigheter opptjent på beregningspunktet. Beregningen foretas av pensjonskassens aktuar. Pliktig avsetning til premiereserve er fastsatt i samsvar med styrevedtak. Overskudd på avkastningsresultat og positivt risikoresultat blir overført tilleggsavsetninger, risikoutjevningfond eller premiefond etter styrets beslutning.

Risikoutjevningfond

Sikkerhetsfondet var tidligere en lovbestemt avsetning for å møte upåregnelige tap ved pensjonskassens forsikringsvirksomhet. I forbindelse med overgang til ny forsikringlov opphører ordningen med sikkerhetsfond. Avsetningene til sikkerhetsfond inngår fra 2008 i risikoutjevningfondet (RUF). RUF benyttes i forbindelse med overskudd/ underskudd på risikoresultatet. Fondet beregnes av pensjonskassens aktuar.

Reassuranse

Pensjonskassen har inngått avtale om katastrofereassuranse. Reassurandørens kapasitet er 9 mill kr og pensjonskassens egenregning er 1 mill kr. Reassurandør er Lloyds, med Security Rating «A+».

Note 3: Pensjon egne ansatte

Årets pensjonskostnad utgjør 430 103,- kroner inkludert arbeidsgiveravgift. Pensjonsforpliktelser innregnes og måles i samsvar med IAS 19. Det var i 2015 tre ansatte i pensjonskassen.

Note 4: Revisjon

Utgifter til revisjon er 447 750,- inkludert mva. Av dette utgjør revisjon inkludert årsregnskap og ligningspapirer 246 250 kroner, regnskapsmessig bistand og deltakelse i styremøter 201 500 kroner.

Note 5: Investerings eiendom

Eiendommene er verdifurdert av takstmann pr. desember 2015, og balanseført til virkelig verdi jfr. IAS 40. Verdssettelsene er basert på en forrentningsverdi av eiendommene gjennomført av uavhengig takstmann.

Leieinntektene er på 16 987 809,- kroner i 2015. Kostnader vedrørende eiendommene utgjør 580 066,- kroner i 2015, slik at netto leieinntekter fra Halden kommune utgjør 16 407 743,-.

Leieinntektene er indeksregulert i 2015, gjeldende fra og med 01.01.15.

Porteføljen består av følgende eiendommer:

Eiendom	Anskaffet	Anskaffelsesverdi	Historisk balanseført merverdi	Balanseført verdi før merverdi	Mer- mindre-verdi 2015	Balanseført verdi 31/12	Leieinntekter 2015	Portefølje
St.Joseph	des. 01	7 200 000	1 800 000	9 000 000	200 000	9 200 000	788 276	Kollektiv
Rådhuset	mar. 03	48 352 144	36 047 856	84 400 000	4 600 000	89 000 000	5 923 880	Kollektiv
Fayegården	mar. 03	7 100 000	9 200 000	16 300 000	700 000	17 000 000	1 115 102	Kollektiv
Øbergvn.	mar. 03	5 700 000	10 800 000	16 500 000	336 070	16 836 070	1 510 005	Kollektiv
Svenskegt. 5/Jac.Blochsgt. 4	des. 05	12 814 048	3 885 952	16 700 000	0	16 700 000	1 202 066	Kollektiv
Tollboden	jul. 10	4 300 000	1 200 000	5 500 000	0	5 500 000	336 734	Kollektiv
Gamle rådhus*	mar. 03		14 700 000	14 700 000	0	14 700 000	1 018 075	Kollektiv
Bergheim**	des. 10	10 251 000	4 949 000	15 200 000	0	0	931 138	Kollektiv
Brannstasjonen	mar. 03	7 647 856	6 852 144	14 500 000	0	14 500 000	994 214	Selskap
Tordenskjoldsgt. 8	des. 05	9 739 048	4 960 952	14 700 000	100 000	14 800 000	1 039 034	Selskap
Tordenskjoldsgt. 4	jun. 08	11 648 400	19 351 600	31 000 000	0	31 000 000	2 129 283	Selskap
		124 752 496	113 747 504	238 500 000	5 936 070	229 236 070	16 987 809	

Alle bygninger er kontoreiendommer, med unntak av Øbergveien som Brannstasjonen som er kontor/lager/garasjer. Eiendommene er 100% utleid til Halden kommune. Leieavtalen er uoppsigelig for leietaker. Verdssettelsene er basert på en forrentningsverdi av eiendommene gjennomført av uavhengig takstmann.

* Eiendommen var en del av selskapsporteføljen fra 1.1.15 til 31.3.15.

** Eiendommen ble solgt til Halden kommune 1.11.15

Note 6: Premieinntekter

Pensjonskassens styre fastsetter årlig premiesatsen i pensjonsordningen etter anbefaling fra ansvarshavende aktuar.

Premien i pensjonskassen beregnes som en hendelsesbasert premie ved utgangen av hvert kvartal. Arbeidstakers andel er 2 %.

	2015	2014
Arbeidsgiverpremie	106 127 771	115 985 666
Medlemspremie	12 153 651	12 043 855
Sum forfalte premier	118 281 422	128 029 521
Herav dekket fra premiefond	20 607 000	0
Sum innbetalte premier	97 674 422	128 029 521

Reguleringspremie 2015 utgjør 33 720 633 kroner.

Note 7: Inntekter fra og kostnader ved finansielle eiendeler

	2015		2014	
	Kollektiv	Selskap	Kollektiv	Selskap
Renter utlån	1 162	0	1 340	
Renter bank	700	0	493	90
Renter obligasjoner og sertifikater	3 924	1 196	1 765	1 365
Renter obligasjoner holdt til forfall	22 358	0	27 317	0
Sum renteinntekter	28 144	1 196	30 915	1 455
Inntekter fra investeringseiendom	12 570	4 428	11 460	5 085
Kostnader investeringseiendom	-580	0	-342	-14
Sum netto inntekter fra investeringseiendom	11 990	4 428	11 118	5 072
Realisert kursgevinst og -tap aksjer	8 945	0	26 663	0
Realisert kursgevinst og -tap obligasjoner	-11 236	0	1 044	0
Sum realisert kursgevinst og -tap	-2 291	0	27 707	0
Urealisert kursgevinst og -tap aksjer	47 578		25 846	0
Urealisert kursgevinst og -tap obligasjoner	-1 442	-592	10 307	-151
Verdiendringer eiendom	3 046	100	1 317	2 600
Sum verdiendringer	49 181	-492	37 470	2 449
Forvaltningsgebyrer	710	-43	1 257	2

Note 7 er oppgitt i 1000-kroner.

Note 8: Pensjoner

Utbetalte pensjoner	2015	2014
Alderspensjon	34 598 483	30 384 106
Uførepensjon	13 103 405	14 824 992
Ektefellepensjon	4 624 949	4 823 148
Barnpensjon	131 980	190 148
AFP	5 246 047	7 168 196
Sum pensjoner	57 704 864	57 390 590
Utbetalte refusjoner ihht overføringsavtalen	4 190 425	3 913 992
Mottatte refusjoner ihht overføringsavtalen	5 689 278	6 064 152
Netto utbetalte pensjoner	56 206 011	55 240 430

Note 9: Ytelser til ledende ansatt og styret

Styrehonorar utgjorde 397 900,- kroner.
Godtgørelse til daglig leder utgjorde:

Fast lønn	875 000
Pensjon	179 708
Andre naturalytelser	4 000
Sum	1 058 708

Note 10: Administrasjonskostnader

Andre driftsutgifter	2015	2014
Lønnskostnader	3 093 829	3 119 262
Andre driftsutgifter	1 853 170	2 664 063
Forvaltningsomkostninger	710 319	800 177
Forsikringsrelaterte kostnader	846 730	938 440
	6 504 048	7 521 942

Note 11: Obligasjoner, sertifikater og andre finansielle eiendeler, inkl urealiserte tap

Pengemarkedsfond	Antall	Kostpris	Kursverdi	Urealisert	Balanseført verdi
Nordea Likviditet PLUSS (selskap)	39 427,878	39 503 360	39 045 156	-458 204	39 045 156
Nordea Likviditet Pensjon	44 236,584	44 916 703	44 047 553	-869 150	44 047 553
Pluss Likviditet (selskap)	28 990,200	29 272 691	28 938 310	-334 381	28 938 310
Sum		113 692 754	112 031 019	-1 661 735	112 031 019

Obligasjonsfond	Antall	Kostpris	Kursverdi	Urealisert	Balanseført verdi
Alfred Berg Høyrente	440 350,565	43 474 036	34 304 410	-9 169 626	34 304 410
KLP Global Obligasjon I	35.006,02	34 627 224	39 618 160	4 990 936	39 618 160
Pareto høyrente	10 156,844	11 188 128	11 179 362	-8 766	11 179 362
Danske Capital	20 937,000	22 683 584	22 293 553	-390 031	22 293 553
Nordea European High Yield	259 044,764	30 491 834	75 140 264	44 648 430	75 140 264
Nordnet		91 872	77 155	-14 717	77 155
Sum		142 556 678	182 612 904	40 056 226	182 612 904

Andre finansielle eiendeler		Kostpris	Kursverdi	Urealisert	Balanseført verdi
Andeler i Fondspool		300 000	300 000	0	300 000
Sum		300 000	300 000	0	300 000
Til sammen		256 549 432	294 943 923	38 394 491	294 943 923

Note 12: Aksjer og andeler i aksjefond, inkl urealisert tap

Aksjefond	Antall	Kostpris	Kursverdi	Urealisert	Balanseført verdi
Carnegie Aksje Norge	1 840,629	6 940 394	20 780 939	13 840 545	20 780 939
Carnegie WorldWide	5 431,454	24 848 855	65 780 446	40 931 591	65 780 446
Valutaderivater Carnegie				-953 586	-953 586
Alfred Berg GAMBAC	1 689,418	13 515 130	37 178 777	23 663 647	37 178 777
Danske Fund Aksje Norge Inst II	26 918,000	23 000 000	55 301 724	32 301 724	55 301 724
KLP Aksjeeuropa Indeks II	7 907,252	10 000 000	10 600 707	600 707	10 600 707
KLP Aksjeglobal Indeks II	4 729,157	4 203 264	8 755 638	4 552 374	8 755 638
KLP Aksjeglobal Indeks III	12 830,107	14 005 110	23 573 570	9 568 460	23 573 570
KLP Aksjeglobal Indeks IV	22 445,554	36 753 554	37 421 205	667 651	37 421 205
KLP Lavbeta I	9 599,261	11 000 000	15 068 330	4 068 330	15 068 330
KLP Aksjenorge Indeks	6 267,278	10 026 107	11 822 836	1 796 729	11 822 836
KLP Aksjenorge Indeks II	12 034,602	20 000 000	19 680 053	-319 947	19 680 053
Nordea Stabile Aksjer Global	30 096,142	38 000 000	62 988 212	24 988 212	62 988 212
Nordea I - Stable Emerging Markets Equity	30 247,381	14 000 000	15 421 022	1 421 022	15 421 022
Alfred Berg Parvest Equity	6 800,621	10 000 000	12 987 764	2 987 764	12 987 764
Pareto Global C	16 967,383	20 000 000	32 813 807	12 813 807	32 813 807
CPH Capital Global Equities	20 117,031	34 512 658	40 200 814	5 688 156	40 200 814
Coronation Global EM	196 033,750	14 646 000	14 606 138	-39 862	14 606 138
Arctic Norwegian Equities Class D	10 726,263	15 064 500	16 436 603	1 372 103	16 436 603
Nordnet	3 461,633	4 908 128	6 386 639	1 478 511	6 386 639
Helsehuset Fr.stad	14,000	20 090 000	32 066 496	11 976 496	32 066 496
HKP Eiendom		30 000	30 000	0	30 000
Sum		345 543 700	539 901 721	193 404 435	538 948 135

Sum urealisert gevinst / tap i note 11 og 12	231 798 925
fratrekk urealisert gevinst / tap i pengemarkedsfond i selskapsporteføljen (note 11)	792 585
Sum beholdning kursreguleringsfond	232 591 510

Note 13: Obligasjoner som holdes til forfall - anleggsmidler

	2015	2014
Bokført verdi pr 01.01.	593 572 470	574 258 976
Verdiendring	-1 309 272	23 039
Tilgang/Avgang	-49 738 219	31 104 381
Bokført verdi etter periodisering pr 31.12.	542 524 979	593 572 470

Note 14: Realisert tap/gevinst verdipapirer

	2015		2014	
Salg av obligasjoner	-724 263	3 416 847	-222 000	4 042 160
Valutasikring obligasjoner	-16 892 985	2 964 764	-4 750 353	1 974 347
Salg av aksjer	0	8 944 754	0	26 662 647
	-17 617 248	15 326 365	-4 972 353	32 679 154

Note 15: Utlånsporteføljen

HKP yter lån til medlemmer mot førsteprioritets pant i fast eiendom. Lånene kan ikke overstige 80 % av markedsverdi av pantet. Ved årsskiftet var renten 3,20 % innenfor 60 % av markedsverdi og 3,60 % for den andelen av lånet som ligger mellom 60 % og 80 % av markedsverdi. Utlån til medlemmer pr 31.12.15 er på 37 125 124,- kroner.

I de siste årene har pensjonskassen ikke hatt tap på utlånsvirksomheten.

Note 16: Fordringer

Beløpet vedrører hovedsakelig pensjonspremie og husleie. Dette er i sin helhet nbetalt til pensjonskassen i januar/februar 2016, med unntak av 1 mill kr for AFP.

	Beløp	Portefølje
Ubetalt premie/AFP per 31.12	20 767 027	Kunde
Husleie 2. halvår	6 318 805	Kunde
Skatt / arbeidsgiveravgift (for mye innbet)	2 678 949	Kunde
Annet	162 444	Kunde
Husleie 2. halvår	2 081 265	Selskap
Sum	32 008 490	

Note 17: Andre finansielle eiendeler inkl bankinnskudd

	2015	2014
DNB	170 027 667	49 194 940
Nordea	49 537	1 878 297
Danske Bank	1 317 534	
	171 394 738	51 073 237

Selskapsporteføljens andel av bankinnskudd er 2 626 716,- kroner.

Note 18: Kortsiktig gjeld/annen gjeld

Kortsiktig gjeld består av avsatte periodiserte kostnader, pensjonsinnskudd, feriepenger, arbeidsgiveravgift, fagforeningskontingent og skattetrekk.

Note 19: Spesifikasjon av avsetninger på balansen

	2015	2014	2015	2014	Endring
	Antall forsikrede		Reserve opptjente ytelser (beregnet etter individuell pensjonsalder)		
Aktive	2 093	2 092	521 925 313	492 535 363	29 389 950
Oppsatte rettigheter	2 451	2 267	124 004 866	130 343 058	-6 338 192
Oppsatte/aktive i alt	4 544	4 359	645 930 179	622 878 421	23 051 758
Alderspensjon	872	778	461 942 555	405 728 802	56 213 753
Ektefellepensjon	142	135	48 026 734	48 506 201	-479 467
Barnepensjon	7	8	7 741 995	7 848 426	-106 431
Uførepensjon	341	364	232 998 551	242 804 575	-9 806 024
Aktuelle i alt	1 362	1 285	750 709 835	704 888 004	45 821 831
TOTALT	5 906	5 644	1 396 640 014	1 327 766 425	68 873 589
Netto Premiereserve			1 396 640 014	1 327 766 425	68 873 589
Netto premiereserve			1 396 640 014	1 327 766 425	68 873 589
Erstatningsavsetninger			16 717 612	14 241 753	2 475 859
Administrasjonsreserve			34 988 588	33 409 242	1 579 346
Premiereserve inklusive erstatningsavsetninger og adm.reserve			1 448 346 214	1 375 417 420	72 928 794
Forhåndsreservering K2013					0
Manglende avsetning			0	-6 709 037	6 709 037
Balanseført premiereserve			1 448 346 214	1 368 708 383	79 637 831

Premiefond	2015	2014
Premiefond 31.12.	5 058 960	20 706 256
Tilleggsavsetninger	14 895 179	11 790 765
Årlig innbetalt premie	118 281 422	128 029 520
Premiefondet i % av årlig premie	4,28 %	16,17 %

Premiefondets anvendelse siste 5 år	Dekning av premie
2015	20 607 000
2014	0
2013	0
2012	0
2011	27 142 280

Endring i forsikringsfondet	
Endring i premiereserve før erstatningsavsetninger og administrasjon	68 873 589
Gjenstående oppreservering K2013 pr. 31.12.2014	6 709 037
Endring i erstatningsavsetninger	2 475 859
Endring i administrasjonsavsetninger	1 579 346
Sum endring i premiereserve	79 637 831
Premiefond anvendt til dekning av premie	-20 607 000
Renter til premiefondet	414 125
Overskudd på avkastningsresultat overført premiefond	0
Risikoresultat tilordnet forsikringskontrakter overført premiefond	4 545 578
Sum endring i premiefond	-15 647 296
Til tilleggsavsetninger	3 104 414
Endring i risikoutjevningfond	4 000 000
Sum alle endringer	71 094 949

Note 20: Forfalte premier brutto

	2015	2014
Normalpremie	55 428 000	54 857 606
Til/fra administrasjonsreserve	4 550 000	3 590 582
Administrasjonskostnad	8 930 000	8 466 982
Premie for ikke forsikringsbare hendelser	13 098 790	12 864 671
Reguleringspremie	33 720 633	45 832 344
Rentegaranti	2 554 000	2 417 335
Til sammen	118 281 423	128 029 520
Herav medlemspremie (2 %)	12 153 651	12 043 855
Avgitt gjenforsikringspremie	-115 000	-125 000
Sum premieinntekter for egen regning	118 166 423	127 904 520

Note 21: Forutsetninger for forsikringsforpliktelsene

Premiereserve er avsatt på beregningsgrunnlag «K2013». Grunnlagsrente er 3 % for all opptjening før 1.1.2012, og 2,5 % for opptjening etter 1.1.2012. Fra og med 31.12.2015 blir opptjeningen på 3 % redusert til 2,62 %, som følge av frigjort kapital fra reduserte uførepensjonsforpliktelser. Fra og med 1.1.2015 er all opptjening på 2,0 %.

Note 22: Tilstrekkelighetstest

I forbindelse med overgang til K2013 hadde HKP pr 31.12.2013 et avsetningsbehov på 49,3 millioner kroner. Pensjonskassen besluttet en opptrappingsplan på 7 år, regnet fra 1.1.2014. Ved hjelp av god finansavkastning og positivt risikoresultat har HKP oppresvert til K2013 dødelighetsgrunnlag. Fra og med 31.12.2015 er HKP fullt ut oppresvert.

Note 23: Solvensmarginkrav

Egenkapital	130 584
Anvarlig lånekapital	-
50% av TA og RUF	13 448
Solvensmarginkapital	144 032

4% av premiereserve, TA og premiefond (og forhåndsreservering K2013)	51 204
0,3% av Dødsrisikosum	1 912
18 % av ett års risikokostnad for uførhet og premiefritak	3 622
Solvensmarginkrav	56 738

Solvensmargin

253,86 %

Note 24: Spesifikasjon av premiefond

Halden kommune	H. Kirkelig Fellesråd	Halden Kom. PK	Halden Frivill. Sent.	Sum
4 934 598	67 013	48 704	8 644	5 058 960

Note 25: Egenkapital

Egenkapital	Innskutt EK	Fond for urealiserte gevinster	Risikoutjevningfond	Opptjent EK	Sum EK
EK 01.01.15	44 215 188		8 000 000	80 104 966	132 320 154
Resultat av ikke-teknisk regnskap				5 174 899	5 174 899
Administrasjonsresultat				5 243 713	5 243 713
Rentegarantipremie og forjenesteelement				2 554 000	2 554 000
Risikoresultat			4 000 000	0	4 000 000
Oppreservering K 2013		0		-6 709 039	-6 709 039
Egenkapital 31.12.15	44 215 188	0	12 000 000	86 368 539	142 583 727

Note 26: Endringer i forsikringsforpliktelser

	Premiereserve	Tilleggsavsetning	Premiefond	Kursreguleringsfond	Totalt
Saldo 01.01.	1 368 708 384	11 790 765	20 706 256	186 455 595	1 587 661 000
Premier	118 166 422		-20 607 000		97 559 422
Pensjonsutbetalinger	-59 607 090				-59 607 090
Garantert rente	37 183 850		414 125		37 597 976
Rentegaranti	-2 554 000				-2 554 000
Risikoresultat	-8 545 578				-8 545 578
Oppreservering K2013	6 894 879				6 894 879
Administrasjonspremie	-11 900 654				-11 900 654
Overføringer		3 104 414	4 545 578	46 135 915	53 785 908
Saldo 31.12.	1 448 346 213	14 895 179	5 058 960	232 591 510	1 700 891 862

Note 27: Medlemsbestand pr 31.12.15

	Halden kommune	Halden kom. PK	H. Kirkelig Fellesråd	Halden Frivill. Sent.	Sum
Antall aktive medl (ekskl uføre)	2065	3	24	1	2 093
Fratrådte	2436	0	15	0	2 451
Antall pensjonister	1 353	0	9	0	1 362
herav uførepensjonister	338	0	3	0	341
herav alderspensjonister	842	0	6	0	848
herav AFPere	24	0	0	0	24
herav ektefellepensjonister	142	0	0	0	142
herav barnepensjonister	7	0	0	0	7
Sum medlemmer	5 854	3	48	1	5 906
Antall barnetillegg	96	0	1	0	97

Note 28: Forsikringstekniske avsetninger pr 31.12.15

	Sum
Premiereserve	1 431 628 601
Kursreguleringsfond	232 591 510
Tilleggsavsetninger	14 895 174
Premiefond	5 058 960
Erstatningsreserve	16 717 612
Sum	1 700 891 857

Note 29: Skatt

Skatter kostnadsføres når de påløper, det vil si at skattekostnaden er knyttet til det regnskapsmessige resultat før skatt. Skattekostnaden består av betalbar skatt (skatt på årets skattepliktige inntekt) og endring i netto utsatt skatt, samt formuesskatt. Skattekostnaden fordeles på ordinært resultat og resultat av ekstraordinære poster i henhold til skattegrunnlaget.

Årets skattekostnad fremkommer slik:	2015
Betalbar skatt	
For mye avsatt tidligere år	-
Endring utsatt skatt	-
Årets totale skattekostnad	-
Avstemming skattekostnad og skatt beregnet med nominell skattesats:	
Årets totale skattekostnad	0
Skatt beregnet med nominell skattesats (27%)	2 771 168
Avvik	-2 771 168
Avviket forklares med:	
Skatt på permanente forskjeller	1 089 852
Ikke utlignede endring i midlertidige forskjeller	1 328 603
2% effekt av endret skattesats	352 713
Sum forklaring	2 771 168
Betalbar skatt i årets skattekostnad fremkommer slik:	
Ordinært resultat før skattekostnad	10 263 586
Permanente forskjeller	-4 036 490
Verdiendring aksjer og obligasjoner	-45 543 541
Endring midlertidige forskjeller	-5 476 535
Sum årets skattepliktige overskudd	-44 792 980
Kostnadsført betalbar skatt	0

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skattefordel

Positive - og negative forskjeller mellom finansregnskap og skatteregnskap danner grunnlag for beregningen av utsatt skatt eller utsatt skattefordel i balansen.

Forskjeller som ikke kan utlignes:	2015	2014
Bygninger og gevinst og tapskonto	91 361 761	85 885 226
Verdipapirer knyttet til eiendeler i kundeporteføljen	232 591 510	186 455 595
Verdipapirer eksklusive aksjer i selskapsporteføljen	-792 585	-200 211
Underskudd til fremføring	-305 525 033	-260 732 054
Sum	17 635 653	11 408 556
Utsatt skatt	4 408 913	3 080 310
Utsatt skatt er ikke utlignet da realisasjon av verdiendring i kundeporteføljen vil bli tilført forsikringstekniske avsetninger. Skattemessig kostpris på bygningen er økt med tilsvarende andel av verdiregulering eiendom som er tilført premiereserve knyttet til kundeporteføljen.		
Formueskatt		
Skattepliktig bruttoformue	1 755 082 889	1 611 656 339
Skattepliktig gjeld	-1 759 814 734	-1 601 249 484
Grunnlag formueskatt	-4 731 845	10 406 855
0,15% formueskatt	0	15 610

Note 30: Kapitalavkastning

Kollektivporteføljen (kunde):		
Kapitalavkastning	Verdijustert	Bokført
2015	5,39 %	2,79 %
2014	7,78 %	5,81 %
2013	9,96 %	4,41 %
2012	10,31 %	7,07 %
2011	2,27 %	5,57 %
2010	8,34 %	6,15 %
2009	12,15 %	7,05 %
2008	3,39 %	4,33 %

Selskapsporteføljen:	
Kapitalavkastning	Verdijustert
2015	3,46 %
2014	6,90 %
2013	6,64 %
2012	7,90 %
2011	15,92 %

Note 31: Sensitivitetsanalyse:

Tabellen nedenfor viser effekten på premiereserven (i mill. kr) ved en reduksjon i dødelighet på 10 % og ved en økning i uførhet på 15%.

Forutsetning	Endring	Økt premiereserve (mill. kroner)
Dødelighet	Reduksjon 10% i alle aldre	30,6
Uførhet	Økning 15 %	5,4

Note 32: Kapitaldekning

Risikovektet balanse	Dato:		31.12.2015	
Kollektivportefølje	Markedsverdi	Porteføljeandel	Vektet verdi	Vekting
Norske aksjer	193 297 431	11,3	193 297 431	100
Utenlandske aksjer	345 650 706	20,2	345 650 706	100
Pengemarked	44 047 553	2,6	8 809 511	20
Norske obligasjoner	107 395 216	6,3	77 324 556	72
Internasjonale obligasjoner	75 217 419	4,4	61 678 284	82
Eiendom	168 936 070	9,9	168 936 070	100
Obligasjoner, hold til forfall	542 524 978	31,7	108 504 996	20
Pantelån	37 125 124	2,2	12 993 793	35
Bank	168 768 022	9,9	33 753 604	20
Fordringer	29 929 341	3,5	5 985 868	20
	1 712 891 860	100,0	1 016 934 818	

Kapitaldekning	Beregning	Kapitaldekning i %
Kapitaldekning, 8% av vektet verdi	81 354 785	8,0
Egenkapital	142 583 727	14,0
Ufordelt overskudd i selskapsporteføljen		0,0
Overdekning	61 228 942	6,0

Note 33: Risikostyring, bufferkapital og stresstest

Stresstest	Markedsverdi	Endringsparameter %	Durasjon	Verdiendring i %	Verditap
Norske aksjer	193 297 431	-30		-30	-57 989 229
Utenlandske aksjer	345 650 706	-20		-20	-69 130 141
Pengemarked	44 047 553	2	0,25	-0,5	-220 238
Norske obligasjoner	107 395 216	2	0,75	-1,5	-1 610 928
Internasjonale obligasjoner	75 217 419	2	5,00	-10	-7 521 742
Eiendom	168 936 070	-10		-10	-16 893 607
Obligasjoner, hold til forfall	542 524 978	0	3,00	0	0
Pantelån	37 125 124	2	0,50	-1	-371 251
Bank	168 768 022	2	0,12	-0,24	-405 043
Fordringer	29 929 341	2	0,25	-0,5	-149 647
	1 712 891 860				-154 291 827

Bufferkapital					
Egenkapital utover kapitaldekningskravet					61 228 942
Kursreguleringsfond					232 591 510
Tilleggsavsetninger					14 895 174
Sum bufferkapital					308 715 626
Overdekning					154 423 799

Note 34: Resultatanalyse

Administrasjonsresultat	5 243 713
Premie for avkastningsgaranti	2 554 000
Netto finansinntekter i kollektiv porteføljen	40 888 238
- Pliktige rentekostnader	-37 783 824
Renteresultat	3 104 414
Risikoresultat	8 545 578
Teknisk resultat	19 447 706

Resultat i selskapsporteføljen	5 174 899
--------------------------------	-----------

Total resultat før disponering	24 622 605
Risikoresultat overført til risikoutjevningfond	-4 000 000
Overført til tilleggsavsetninger	-3 104 414
Risikoresultat til premiefond	-4 545 578
Renteresultat til premiefond	0
Renteresultat overført til premiereserve	0
Fra egenkapital til K2013	-6 709 039
Til selskapsporteføljen	6 263 574

Note 35: Kontantstrømsanalyse

Kontantstrømpoppstilling – Den indirekte modell		
	2015	2014
Kontantstrøm av operasjonelle tjenester		
Overskudd	10 263 586	10 719 460
Betalt skatt	-	-
Overført fra/til Premiefond og tilleggsavsetninger	-12 542 887	18 223 995
Verdiendring verdipapirer	-46 035 915	-36 153 503
Gevinst/tap verdipapirer	2 290 883	-27 705 205
Netto økning/reduksjon investert i finansielle omløpsmidler	-11 027 030	-95 454 930
Endring i kursreguleringsfond	46 135 915	36 153 503
Verdiendring/gevinst/tap fast eiendom/tilgang	-3 145 524	-3 916 762
Forskjell kostnadsført pensjon og inn/utbetalinger	79 637 830	116 222 188
Endring andre tidsavgrensingsposter	-8 610 162	2 083 313
Netto kontantstrøm operasjonelle aktiviteter (A)	56 966 696	20 172 059

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Netto Investeringer og salg i fast eiendom	12 409 454	-5 483 238
Netto reduksjon/økning pantelån	-102 142	-2 739 742
Netto reduksjon/økning andre utlån	-	-
Netto investert i finansielle anleggsmidler	51 047 493	-19 313 495
Netto investert finansielle omløpsmidler (B)	63 354 805	-27 536 475

Kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		
Endring i innskutt egenkapital	-	-
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter (C)	-	-

Netto endring i likvider gjennom året (A+B+C)	120 321 501	-7 364 416
Likvidbeholdning 1.1.	51 073 237	58 437 653
Likvidbeholdning 31.12	171 394 738	51 073 237

Inkl. i posten likvidbeholdning er medtatt følgende poster fra balansen		
	31.12.2015	31.12.2014
Likvidbeholdning	171 394 738	51 073 237
Sum	171 394 738	51 073 237

Note 36: Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonskostnader inkl. AGA	2016	2015
Nåverdi av årets opptjening	432 554	510 172
Rentekostnad	68 709	69 793
Brutto pensjonskostnad	501 263	579 965
Forventet avkastning	-47 067	-30 074
Administrasjonskostnad/rentegaranti	0	0
Netto pensjonskostnad inkl. adm.kostnader	454 196	549 891
AGA netto pensjonskostnad inkl. adm.kostnader	64 042	77 535
Resultatført pensjonskostnad	518 238	627 426
Resultatført aktuarielt tap (gevinst)	0	152 893
Herav resultatført AGA av aktuarielt tap (gevinst)	0	18 894

Pensjonsforpliktelse	31.12.2016	31.12.2015
	Estimat	Beste estimat
Brutto påløpt pensjonsforpliktelse	3 488 598	2 987 335
Pensjonsmidler	2 213 169	1 926 633
Netto forpliktelse før arb.avgift	1 275 429	1 060 702
Arbeidsgiveravgift	179 835	149 559
Netto forpliktelse inkl. AGA	1 455 264	1 210 261
Ikke resultatført aktuariell gevinst (tap) ekskl. AGA	0	0
Ikke resultatført aktuariell gevinst (tap) AGA	0	0
Balansført netto forpliktelse etter AGA - i balansepost 3.2/6.4.3	1 455 264	1 210 261

Avstemming	2016	2015
Verdi ved årets begynnelse	1 210 261	779 088
+ Årets netto pensjonskostnad	518 238	627 426
+ Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbasert pensjonsordninger	0	-152 893
- Premieinnbetalinger	-273 235	-43 359
Balansført netto forpliktelse UB i år inkl. AGA	1 455 264	1 210 261

Medlemsstatus	01.01.2016	01.01.2015
Antall aktive	3	3
Antall oppsatte	0	0
Antall pensjoner	0	0
Gj.snitts pensjonsgrunnlag, aktive	699 000	663 000
Gjennomsnittsalder, aktive	45	44
Gjennomsnitts tjenestetid, aktive	7	6
Forventet gjenstående tjenestetid, aktive	20	21

Forutsetninger	31.12.2015	31.12.2015
Diskonteringsrente	2,30 %	2,30 %
Lønnsvekst	2,75 %	2,75 %
G-regulering	2,50 %	2,50 %
Pensjonsregulering	1,75 %	1,75 %
Forventet avkastning	2,30 %	3,20 %
Arbeidsgiveravgiftssats	14,10 %	14,10 %

Aktuarberetning

Til styret i Halden kommunale pensjonskasse!

Aktuaren skal sørge for at pensjonskassen til enhver tid blir drevet på en forsikringsteknisk ansvarlig måte. I henhold til dette har aktuaren vurdert den forsikringstekniske status for pensjonskassen pr. 31.12.2015.

For de forsikringstekniske beregningene er det regnet med diskonteringsrente på 3,0 %, 2,5 % og 2,0 % p.a. for premiereserve som stammer fra premier som er påløpt henholdsvis til og med 2011, fra 2012 til og med 2014, og fra 2015. Det er ikke gjort eksplisitte forutsetninger om fremtidig regulering av lønn og G.

Med virkning fra 2014 innførte pensjonskassen et nytt dødelighetsgrunnlag. Bakgrunnen er økt og antatt fortsatt økende levetid, og det nye grunnlaget har medført økt avsetningsbehov for sikring av pensjonskassens påløpte pensjonsforpliktelser. Fra og med 31.12.2015 har pensjonskassen full finansiell dekning for premiereservekravet beregnet med K2013.

Pr. 1.1.2015 ble det iverksatt en ny uførepensjonsplan med virkning for nye uførepensjonister etter dette tidspunktet. Den nye planen gir gjennomgående lavere ytelser enn den tidligere gjeldende planen, og som en følge av dette ble premiereservekravet redusert med 51.342 tusen kroner. I overensstemmelse med føringer fra Finanstilsynet er beløpet forbeholdt som premiereserve, ved en reduksjon av grunnlagsrenten. Premiereserven er med dette blitt styrket med til sammen 50.466 tusen kroner, som har gitt finansielt grunnlag til å redusere grunnlagsrenten for all tidligere opptjening til og med 2012 til 2,62 %. Gjennom denne styrkingen er det årlige avkastningskravet redusert med omkring 3 millioner kroner.

Forutsetninger om uførhet er basert på en tilpasning av tabell KU forsterket med hhv. 77 % for kvinner og 50 % for menn.

Forsikringsteknisk resultat og dets anvendelse fordelte seg slik i 2015:

«Område»	Resultat	Resultat anvendt til				
		Styrking av premiereserve nedgang grunnlagsrente	Tilleggsavsetning	Risikoutjevningfond	Premiefond	Opptjent egenkapital
Frigjort reserve ny uføreplan	51 341 598	50 466 697	-	-	874 901	-
Administrasjonsresultat	5 243 713	-	-	-	-	5 243 713
Risikoresultat	7 670 677	-	-	4 000 000	3 670 677	-
Renteresultat	3 104 409	-	3 104 409	-	-	-
Rentegarantipremie	2 554 000	-	-	-	-	2 554 000
Til sammen	69 911 397	50 466 697	3 104 409	4 000 000	4 545 578	7 797 713

Avsatt premiereserve pr. 31.12.2015 er vist i nedenstående tabell:

Post	Beløp
Netto premiereserve K2013	1 396 640 013
Erstatningsavsetning	16 717 612
Administrasjonsreserve	34 988 588
Til sammen	1 448 346 213

Ved premiefastsettelsen for 2016 er det tatt utgangspunkt i en beregnet premiekostnad, inklusive anslått reguleringspremie, på 16,35 % av pensjonsgrunnlaget. Det er da forutsatt regulering av pensjonsgrunnlag og pensjonsytelser lik 3 %. Den faktiske reguleringskostnaden vil være kjent først når lønns- og G-reguleringen er gjennomført.

Oslo, 12. april 2016

Pål Lillevold
Aktuar

Til generalforsamlingen i Halden Kommunale Pensjonskasse

Revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Halden Kommunale Pensjonskasse, som viser et overskudd på kr 10 263 586. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Halden Kommunale Pensjonskasse per 31.

desember 2015, og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Uttalelse om øvrige forhold*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

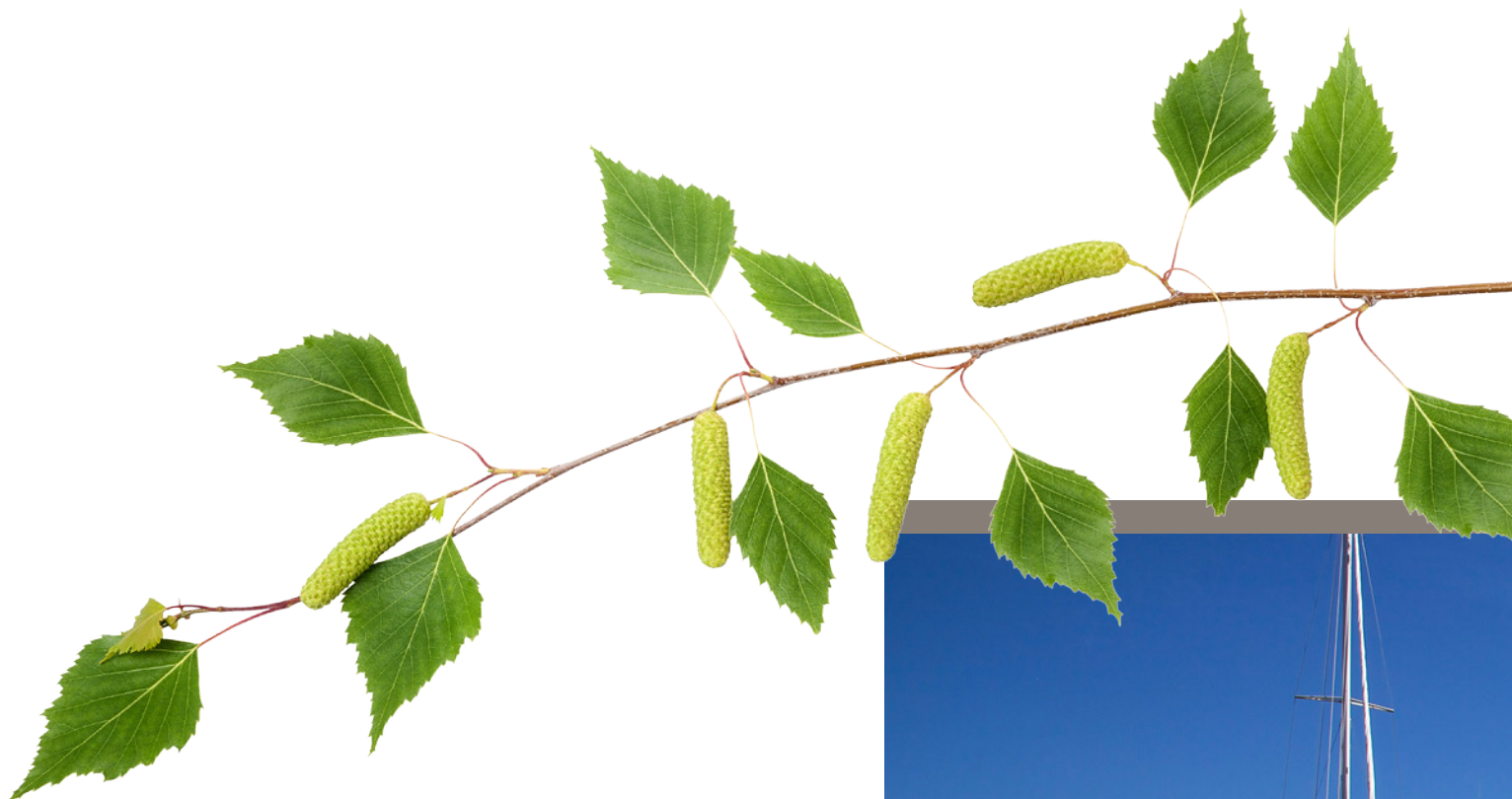
Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Halden, 18. mars 2016

BDO AS

Jørn Løken
Statsautorisert revisor

Kongens Brygge 3
Postboks 150, 1751 Halden
www.hkpensjon.no

